

Käräjäoikeuden puutteelliset juttuluettelot

KANTELU

Kantelija on arvostellut oikeuskanslerille 8.10.2024 osoittamassaan kantelussa Helsingin käräjäoikeuden riita-asioiden juttuluetteloiden puutteellisuutta. Kantelijan näkemyksen mukaan käräjäoikeus on jättänyt tahallaan merkitsemättä istuntosalien sähköisillä ilmoitustauluilla ja käräjäoikeuden aulassa olevalla suurella näyttötaululla oleviin juttuluetteloihin oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 14 §:n 3 momentin edellyttämiä tietoja.

Kantelijan mukaan riita-asioiden juttuluetteloista ei ilmene käsiteltävän asian yksilöityä laatua eikä useinkaan myöskään sitä, onko kyse valmisteluistunnosta vai pääkäsittelystä. Kantelun liitteenä on valokuva käräjäoikeuden aulan näyttötaulusta sekä kolme kuvaa käräjäoikeuden sähköisistä juttuluetteloista istuntosalien ovien vieressä.

SELVITYS

Helsingin käräjäoikeuden laamanni on 7.1.2025 antanut asiasta apulaisoikeuskanslerin pyytämän lausunnon, jonka liitteenä hän on toimittanut puheenjohtajina kantelun liitteenä olleista kolmesta juttuluetteloista otetuista valokuvista ilmenevissä asioissa toimineiden käräjätuomarien ja kahden kärjäsihteerin selvitykset. Lausunto ja selvitykset toimitetaan kantelijalle tämän ratkaisun ohessa.

RATKAISU

1 Käräjäoikeuden selvitys

1.1 Laamannin lausunto

Käräjäoikeuden laamanni on todennut lausunnossaan, että juttuluettelot ovat kunkin istuntosalin oven vieressä sähköisellä näytöllä tai paperisena tulosteena. Paperista juttuluetteloa käytetään esimerkiksi sähköisen näytön vikatilanteessa. Laamannin mukaan käräjäoikeudessa on käytössä yli 20 vuotta vanha Info-järjestelmä, joka luo sähköisen juttuluettelon istuntosalin oven vieressä olevalle näytölle. Järjestelmästä ei ole saatavilla jälkikäteen tietoja laadituista juttuluetteloista kuten muissa käräjäoikeuksissa käytössä olevasta järjestelmästä.

Laamanni on todennut, että Info-järjestelmä ei vastaa ominaisuuksiltaan nykyisiä vaatimuksia ja se tullaan uusimaan välittömästi, kun Tuomioistuinvirasto on saanut päätökseen kilpailutuksen valtakunnallisesta asiakasohjausjärjestelmästä. Koska korvaavaa järjestelmää ei ole käytössä, käräjäoikeus joutuu sujuvan toiminnan varmistamiseksi ylläpitämään vanhaa Info-järjestelmää. Käräjäoikeus on syksystä 2020 käynyt neuvotteluita Tuomioistuinviraston kanssa siitä, että käräjäoikeuden Info-järjestelmästä saataisiin rajapinta uuteen AIPA-asianhallintajärjestelmään. Neuvottelut kuitenkin päättyivät laamannin ilmoittaman mukaan kesällä 2024, kun Tuomioistuinvirasto totesi rajapinnan luomisen vanhaan Info-järjestelmään liian kalliiksi.

Tuomioistuinlaitoksen aiemmista asianhallintajärjestelmistä (Tuomas ja Sakari) asiakastietoja siirtyi automaattisesti Info-järjestelmään ja siten sähköisille ilmoitustauluille istuntosalien viereen. Riita-asioissa keväällä 2021 ja rikosasioissa keväällä 2024 käyttöön otetun AIPA:n osalta vastaavaa rajapintaa Info-järjestelmään ei kuitenkaan edellä mainitusta syystä ole luotu.

Edellä kerrotun vuoksi juttulistoihin tarvittavat tiedot syötetään AIPA-järjestelmässä käsiteltävissä asioissa Info-järjestelmään manuaalisesti. Tietojen syöttämisestä on laamannin mukaan siviiliasioiden osalta annettu ohjeistusta AIPA:n käyttöönoton yhteydessä. Ohjeessa ohjeistetaan selkeästi merkitsemään myös asianimike Info-järjestelmään. Myös rikosasioissa ohjeistus on annettu rikosasioiden siirryttyä AIPA:an. Juttuluetteloon liittyvät asiat käydään läpi myös uuden henkilön perehdytyksessä.

Lausunnon mukaan kantelun käsittelyn yhteydessä on ilmennyt, että Info-järjestelmän toiminnassa on puutteita ja etteivät diaaritiedot kaikissa aiemmissa asianhallintajärjestelmissäkään käsitellyissä asioissa ole siirtyneet sähköisiin juttuluetteluihin. Tämän vuoksi juttuluetteloista ei mahdollisesti aina ole ilmennyt oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain edellyttämiä tietoja.

Laamannin mukaan lainkäyttöosastojen johdolle on välittömästi ilmoitettu havaituista puutteista ja lainkäyttöhenkilöstöä on ohjeistettu tarkastamaan, että sähköisissä juttuluetteloissa on oikeat tiedot, sekä tarvittaessa käyttämään paperisia juttuluetteloita. Asia on käsitelty kärjäoikeuden johtoryhmän kokouksessa 4.11.2024. Kärjäoikeus on lisäksi lausunnon mukaan viipymättä ollut yhteydessä järjestelmän toimittajaan ja pyytänyt kiireellistä korjausta asiaan. Korjaus on tehty 2.1.2025.

Laamanni on pahoitellut juttuluetteloissa olleita virheitä. Aiemmissä asianhallintajärjestelmissä käsiteltyjen asioiden osalta on kyseessä ollut järjestelmävirhe. AIPA-asioiden kohdalla virhe on saattanut syntyä silloin, jos asianimike on tietoja tallennettaessa jäänyt erehdyksessä merkitsemättä Info-järjestelmän oikeaan asiakenttään. Tämä on laamannin mukaan inhimillistä, koska tietojen syöttäminen järjestelmään tehdään manuaalisesti. Laamannin mukaan kärjäoikeus suhtautuu oikeudenkäynnin julkisuutta koskeviin säännöksiin vakavasti ja pyrkii vahvistamaan kaikilta osin julkisuuden toteutumisen. Info-järjestelmästä tullaan luopumaan välittömästi, kun korvaava järjestelmä saadaan käyttöön.

Laamanni on todennut, että kantelun liitteenä ollut valokuva, jossa näkyy useita eri tuomioistuinten käsiteltyjä asioita, on kärjäoikeuden niin kutsutun infokioskin näytöstä. Infokioskit on sijoitettu kärjäoikeuden istuntosalikerrokseen asiakasopastusta varten, ja niissä ei ole kyse juttuluetteloista.

1.2 Kärjätuomari A:n ja kärjäsihteeri B:n selvitys

Selvityksen mukaan kantelussa tarkoitettu asia 706/2021/6347 oli kirjattu ja käsitelty AIPA-asianhallintajärjestelmässä, minkä vuoksi tiedot Info-salinvarausjärjestelmään oli pitänyt kirjata manuaalisesti. Istunnosta kuluneen ajan vuoksi tietojärjestelmästä ei voinut enää tarkistaa, miksi asianimike oli puuttunut juttuluettelosta. Selvityksen mukaan puute on voinut aiheutua siitä, ettei asianimikettä ollut kirjattu tietojärjestelmään, tai siitä, ettei se ollut välittynyt järjestelmästä ilmoitustaululle. Istuntosaliin mentäessä oli jäänyt havaitsematta, että asianimike oli puuttunut infotaululla olleesta juttulistasta.

1.3 Kärjätuomari C:n selvitys

Selvityksen mukaan kantelun liitteenä ollut kuva asian 706/2023/6371 juttuluettelosta oli otettu hyvissä ajoin ennen istunnon alkamista. Ennen istuntoa juttuluetteloon oli lisätty ainakin tieto pöytäkirjanpitäjästä.

Kärjäsihteeri on selvityksen mukaan vahvistanut kärjätuomarille, että hän oli merkinnyt kaikki oikeudenkäynnin julkisuuslaissa edellytetyt tiedot kärjäoikeuden käyttämään Info-järjestelmään hänelle annettujen kärjäoikeuden ohjeiden mukaisesti. Kärjäsihteeri oli ennen istuntoa

tulostanut kyseisestä Info-järjestelmästä paperisen juttuluettelon, josta ilmenivät kaikki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain edellyttämät tiedot. Kerrotusta huolimatta sähköisestä juttuluettelosta ei ollut ilmennyt kaikki Info-järjestelmään tallennetut tiedot. Paperinen juttuluettelo on selvityksen mukaan ollut myös kärjätuomarilla ennen istunnon alkamista, ja hän oli tarkistanut siitä oikeudenkäynnin julkisuuslaissa edellytetyjen tietojen ilmenemisen.

Kärjätuomarin selvityksen mukaan kantelun saapumisen jälkeen on selvinnyt, etteivät kaikki Info-järjestelmään tallennetut tiedot eli asian yksilöity laatu ja asian käsittelyn vaihe näy sähköisistä juttuluetteloista huolimatta siitä, että tiedot on tallennettu asianmukaisesti ja kärjäoikeuden ohjeiden mukaisesti kyseiseen järjestelmään. Kärjätuomari kertoo ratkaisseensa edelleen selvitystä annettaessa olemassa olleen ongelman siten, että hänellä on kaikissa istunnoissa paperinen juttuluettelo kiinnitettynä teipillä istuntosalin oven viereen sähköisen juttuluettelon päälle.

1.4 Kärjätuomari D:n ja kärjäsihteeri C:n selvitys

Selvityksen mukaan kantelussa tarkoitettussa asiassa W 23/17630 ei ole ollut istutokäsittelyä 1.10.2024. Tuolloin pidettäväksi sovittu istunto oli peruutettu 5.9.2024, minkä vuoksi salivaraus oli poistettu Info-järjestelmästä. Istunnon varaus- ja peruutusmerkinnät on selvityksen mukaan tehty asianmukaisesti, mutta asiassa ei ole kyetty selvittämään, miksi asian (puutteellisia) tietoja on kantelun liitteenä olleesta valokuvasta ilmenevin tavoin näkynyt sähköisellä taululla 1.10.2024. Selvityksen mukaan kyseinen asia on ollut Tuomas-järjestelmässä käsitelty asia.

2 Arviointi

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuinkäsittelyn julkisuus turvataan lailla.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 4 §:n mukaan tiedot asiaa käsittelevästä tuomioistuimesta, asian yksilöidystä laadusta, asian käsittelyn vaiheista sekä suullisen käsittelyn ajankohdasta ja käsittelypaikasta samoin kuin asianosaisten yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot ovat julkisia. Tuomioistuin voi kuitenkin lain 6 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa määrätä pidettäväksi salassa tiedon asianomistajan tai turvapaikanhakijan henkilöllisyydestä.

Mainitun lain 14 §:n 3 momentin mukaan tuomioistuimen on ilmoitettava suullisesta käsittelystä istutopaikalla viimeistään istunnon alkaessa juttuluettelolla, johon on merkittävä asianosaisten nimet lukuun ottamatta asianomistajan nimeä syyttäjän ajamassa rikosasiassa, asian yksilöity laatu, asian käsittelyn vaihe, suullisen käsittelyn alkamisajankohta ja käsittelypaikka sekä tuomioistuimen ratkaisukokoonpano.

Kantelun liitteenä olleista juttuluetteloista otettujen valokuvien perusteella niistä ei ole ilmennyt edellä selostetussa lainkohdassa edellytetyin tavoin käsiteltävien juttujen yksilöityä laatua eikä käsittelyn vaihetta. Kantelun ja käräjäoikeudelta saadun selvityksen perusteella kyse ei ole ollut yksittäisistä tapauksista.

Saadun selvityksen perusteella juttuluetteloissa esiintyneet puutteet ovat olleet osin seurausta siitä, etteivät tiedot asianhallintajärjestelmästä käräjäoikeuden ikääntyneeseen Info-järjestelmään ole siirtyneet luotettavasti, ja osin siitä, ettei mainitun järjestelmän ja uuden AIPA-asiankäsittelyjärjestelmän välille ole luotu teknistä rajapintaa, minkä seurauksena tehdyssä tietojen manuaalisessa syöttämisessä Info-järjestelmään on tapahtunut inhimillisiä virheitä.

Totean, että viime kädessä juttuluetteloiden asianmukaisuudesta yksittäisessä riita-asiassa vastaa kyseisen asian puheenjohtaja. Selvityksen perusteella juttuluetteloiden tietojen asianmukaisuuden varmistamiseen ei käräjäoikeudessa ollut ennen apulaisoikeuskanslerin selvityspyynnön saapumista kiinnitetty riittävää huomiota, minkä seurauksena niiden sisällössä on ollut kantelussa esiin tuotuja puutteita. Käräjäoikeus on kuitenkin ongelman tultua tämän kanteluasian seurauksena sen tietoon ryhtynyt viipymättä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Tuomioistuinviraston erityisasiantuntijalta 4.2.2026 saadun tiedon mukaan uusi niin kutsuttu Julia-järjestelmäintegraatio on pilotointivaiheessa ja tullaan ottamaan käyttöön käräjäoikeuksissa vuoden 2026 loppuun mennessä. Käyttöönoton jälkeen lain edellyttämät tiedot käräjäoikeuksien AIPA-asianhallintajärjestelmästä siirtyvät Julian välittämänä suoraan juttuluetteloon, joka voidaan tulostaa paperisena tai siirtää sähköisesti istuntosalien juttuluettelonäytöille. Samalla käräjäoikeuksissa otetaan käyttöön uusi asiakasohjausjärjestelmä, jonka tarkoituksena on ohjata käräjäoikeuksien asiakkaat käräjäoikeuden aulasta oikeaan istuntosaliin sähköisten näyttöruu-tujen avulla.

3 Toimenpiteet

Kiinnitän Helsingin käräjäoikeuden huomiota velvollisuuteen varmistua siitä, että suullisten käsittelyiden istuntopaikalla olevista juttuluetteloista ilmenevät laissa edellytetyt tiedot.

Asia ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Petri Rouhiainen